

Legal aspects of acquiring and realizing corporate rights by inheritance

O. Shakirova

ORCID 0000-0003-4220-6245

A. Shakirova

ORCID 0000-0001-9081-0338

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Ukraine

Article info

Received 23.03.2018

Accepted 30.04.2018

University of the State Fiscal
Service of Ukraine

shakirovaov58@gmail.com
+38 (067) 935-63-70

shakirova_a@ukr.net

Шакірова, О.В., Шакірова,
А.Ю. (2018). Юридичні
аспекти набуття та
реалізації
корпоративних прав
шляхом спадкування.
*Fundamental and applied
researches in practice of
leading scientific schools*, 26
(2), 199–204.

Shakirova, O., Shakirova, A. (2018). Legal aspects of acquiring and realizing corporate rights by inheritance. Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools, 26 (2), 199–204.

Acquisition and realization of corporate rights in economic societies is carried out in various ways, in particular, through the inheritance of such a right with the application of both civil norms of legislation and administrative and economic in particular. Given the objective reasons, sooner or later, some individuals in their lives face inheritance issues, their nuances, provided by Ukrainian legislation, or with gaps in legislation related to different aspects of inheritance. The development of social relations and the diversity of their expression adds features to the procedure of inheritance. Thus, in the case of property, from a legal point of view, there are no special issues, then in relation to the inheritance of rights, often there are differences not only in the legislation, but also in the opinions of experts, in particular regarding what rights and how they can enter the hereditary mass, whether they can generally be inherited. The procedure for transferring ownership of a share in the authorized capital of an economic partnership is determined by the current domestic legislation of Ukraine, taking into account regulatory gaps. The author's position is that complicated procedural moments of the transition of corporate rights from the heir to the heir need a conceptual consolidation and further improvement of the regulatory framework governing these legal relationships.

In the first, it is suggested to investigate and formulate the concept of "inheritance of corporate rights", as there is a modern need for the study, investigation and normative approval of this concept, in order to maximize the ordering in the future as the most complex, unregulated legal situations, with regard to the procedure for the acquisition, implementation of corporate rights by inheritance.

Therefore, taking into account the peculiarities of the national Ukrainian legislation and the need to improve the non-regulated issues at the legislative level regarding the acquisition, and in our case inheritance, of corporate rights, the author's definition of the concept of "inheritance of corporate rights" is proposed - a procedure for acquiring the right to a share in the authorized capital and the introduction the heir to the members of the economic partnership in the manner prescribed by the charter and legislation of Ukraine. This research will identify the positions of other legal scholars on the notion of corporate rights, their features and peculiarities of implementation, and most importantly understand how to further define, distinguish and formulate the concept of "inheritance of corporate rights" for the qualitative, comprehensive and substantiated improvement of the acquisition procedure corporate rights heirs who wish to continue to have corporate rights and responsibilities in business partnerships.

Key words: corporate rights; inheritance; share in authorized capital; business associations; general meeting.

Юридичні аспекти набуття та реалізації корпоративних прав шляхом спадкування

О.В. Шакірова

А.Ю. Шакірова

Університет державної фіскальної служби України

Набуття та реалізація корпоративних прав у господарських товариствах здійснюється різними шляхами, зокрема через спадкування такого права із застосуванням як цивільних норм законодавства так і адміністративно-господарського зокрема. З огляду на об'єктивні причини рано чи пізно деякі особи у своєму житті стикається з питаннями спадкування, його нюансами, передбаченими законодавством України, або ж із пробілами в законодавстві, пов'язаними з різними аспектами спадкування. Розвиток суспільних відносин і різноманітність їх вираження додає особливостей також і до процедури спадкування. Так, якщо стосовно майна з правової точки зору не виникає особливих питань, то щодо спадкування прав нерідко виникають розбіжності не тільки в законодавстві, але також і в думках експертів, зокрема щодо того, які права і як можуть входити до спадкової маси, чи можуть вони взагалі бути успадковані.

Процедура переходу права власності на частку у статутному капіталі господарського товариства визначається сучасним вітчизняним законодавством України із врахуванням нормативних прогалин. Авторська позиція полягає у тому, що складні процесуальні моменти переходу корпоративних прав від спадкодавця спадкоємцю потребують понятійного закріплення та в подальшому вдосконалення нормативно-правової бази яка регулює ці правовідносини.

В перше, запропоновано дослідити та сформулювати поняття «спадкування корпоративних прав», так як існує сучасна необхідність у вивченні, дослідженні та нормативному затвердженні цього поняття, з метою максимального упорядкування у майбутньому як найбільше складних, не врегульованих правових ситуацій, щодо процедури набуття, реалізації корпоративних прав шляхом спадкування.

Тому, враховуючи особливості національного українського законодавства та необхідність вдосконалення не врегульованих моментів на законодавчому рівні питань щодо набуття, а в нашому випадку спадкування, корпоративних прав, пропонується авторське визначення поняття «спадкування корпоративних прав» - це процедура набуття права на частку у статутному капіталі та вступ спадкоємця до складу учасників господарського товариства у порядку визначеному статутом та законодавством України.

В цьому дослідженні будуть визначені позиції інших юристів-вчених щодо поняття корпоративних прав, їх ознак та особливостей реалізації і найголовніше це зрозуміти яким саме чином у подальшому визначати, виокремлювати та формулювати поняття «спадкування корпоративних прав» за для якісного, всебічного та обґрунтованого вдосконалення процедури набуття корпоративних прав спадкоємцями, які бажають у подальшому мати корпоративні права та обов'язки у господарських товариствах.

Ключові слова: корпоративні права; спадкування; частка у статутному капіталі⁴ господарські товариства; загальні збори.

Вступ

Становлення та розвиток будь-якого демократичного суспільства можливе тільки при належному, законодавчому забезпеченні майнових та немайнових прав громадян. Ключовим фактором набуття та реалізації майнових прав є процедура спадкування корпоративних прав, зокрема, це відображається у забезпеченні простого, чітко визначеного порядку переходу корпоративно-майнового права шляхом вступу у спадщину з метою реалізації свого права на участь та ефективне управління в господарському товаристві.

Реалізація корпоративних прав учасниками товариств найчастіше супроводжується неякісною нормативно-правовою базою, яка не врегульовує багато ситуацій, які відбуваються у корпоративних правовідносинах, що призводить до зловживання

законодавством та порушенням прав і законних інтересів зацікавлених осіб.

Мета статті

Метою статті є всебічне та достовірне вивчення, аналіз процедури набуття корпоративних прав шляхом їх спадкування та порядок реалізації цих прав через управлінські механізми в різних організаційно-правових формах юридичних осіб. Обґрунтувати правову необхідність нормативного врегулювання процедури спадкування корпоративних прав у законотворчій базі України.

Методи дослідження

Методами теоретичного дослідження були: методи аналізу та синтезу, збирання емпіричної інформації, екстраполяції, абстрагування і конкретизації,

порівняльного аналізу, узагальнення, систематизації, аналогії.

Обговорення

Дослідженням та вивченням питань щодо юридичної природи корпоративних прав та корпоративних відносин займалися багато вітчизняних вчених, серед яких: К.В. Денисенко, Т.В. Кашаніна, О.Р. Кібенко, В.М. Кравчук, О.О.Мельник, Н.Н. Пахомова, І.Д. Погрібний, І.Б. Саракун, Л.І. Степанов та інші (Denisenko, 2010)/

Формулювання поняття та визначення корпоративних прав міститься у багатьох нормативно-правових актах, зокрема у Господарському кодексі України (The Economic Code of Ukraine, 2003), Податковому кодексу України (Tax Code of Ukraine, 2010), в Законі України "Про акціонерні товариства" (Law of Ukraine: On Joint Stock Companies, 2008).

Поняття «корпоративні права» зафіксовано у статті 167 Господарського кодексу України, а саме – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами (The Economic Code of Ukraine, 2003).

Віддзеркалюється поняття "корпоративні права" і в Податковому кодексі України, а саме: "корпоративні права - права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами" (Tax Code of Ukraine, 2010).

У свою чергу, Закон України "Про акціонерні товариства" визначає спеціальне визначення корпоративних прав з точки зору власника-акціонера, зокрема це сукупність майнових і немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, які випливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами (Law of Ukraine "On Joint Stock Companies", 2008).

Таким чином, законодавець визначає декілька понять корпоративних прав з врахуванням особливостей тих чи інших правовідносин, які складаються у господарських товариств будь-якої форми власності.

Корпоративними правами можуть володіти та розпоряджатися ними будь-які особи, які мають відповідний обсяг правоздатності та дієздатності, тобто фізичні або юридичні особи, держава, територіальні громади тощо. Але порядок здійснення корпоративних прав закріплений у нормативно-правових актах

потребує більш якісного вдосконалення та врегулювання.

І.Б. Саракун абсолютно вірно наголошує на тому, що здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств часто супроводжується різноманітними зловживаннями і порушеннями. Тому, суттєвого значення щодо їх уникнення набувають положення чинного законодавства та внутрішньо-корпоративні норми. Важливим також є використання позитивного зарубіжного досвіду при внесенні пропозицій до нормативно-правових актів, які забезпечують реалізацію корпоративних прав учасниками (Sarakun, 2008).

Щодо корпоративних правовідносин, то серед вчених-юристів єдиної позиції щодо їх розуміння на сьогодні немає, зокрема одні вважають, що корпоративні відносини – це відносини організаційні, інші, що корпоративні відносини як відносини власності – перш за все майнові відносини, що закріплюють специфічні форми привласнення майнових благ і характеризуються множинністю суб'єктного складу та змішана форма корпоративних відносин – майново-організаційні відносини.

Проводячи аналіз судової практики щодо корпоративних прав, окремо звертається увага на питання щодо процедури спадкування частки у статутному капіталі, порядок набуття та реалізацію цих корпоративних прав у господарському товаристві.

Так, спадкування у розумінні Цивільного кодексу України, а саме – статті 1216 визначається як перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) (Civil Code of Ukraine, 2003).

В свою чергу, цивільне законодавство встановлює деякі правові елементи, які не входять до складу спадщини, зокрема, це права та обов'язки, які нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, тобто його особисті немайнові права. Таким прикладом є право особи на участь в товариствах або членство в громадських об'єднаннях. Але при цьому можуть бути встановлені інші умови чи обставини, які передбачені їхніми установчими документами або законодавством України.

Набуття корпоративних прав через їх успадкування можливо декількома шляхами. Одним з таких шляхів є спадкування цінних паперів, статутної частки у господарському товаристві або спадкування цілого приватного підприємства. Необхідно звернути увагу на той факт, що немає цілісної правової позиції в українському законодавстві, що саме є об'єктом спадкування – частка спадкодавця або право спадкоємця на участь у товаристві, чи і те й інше загалом.

Так, зокрема після смерті громадянина, який був учасником товариства, його спадкоємці мають переважне право на вступ до нього. Але при наявності відмови спадкоємця від вступу у товариство або при відмові самого товариства в прийнятті спадкоємця до нього, останньому видається частка в майні у грошовій чи натуральній формі, яка належала померлому учаснику (ст. 55 Закону України «Про

господарські товариства») (Law of Ukraine "On Business Associations", 1991).

Виходячи з положень вище зазначеної статті, спадкоємець спочатку отримує переважне право на вступ до товариства, а вже потім при відсутності відмов з боку самого спадкоємця чи з боку товариства, вирішується питання набуття частки в товаристві, яка належала померлому учаснику.

При цьому, статтею 147 Цивільного кодексу України закріплено положення про те, що перехід частки у статутному капіталі товариства до спадкоємця відбувається у разі, якщо статутом товариства не визначається такий перехід тільки за згодою інших учасників цього ж товариства (Civil Code of Ukraine, 2003).

Окремо хотілось би виділити зі змісту ст. 167 Господарського кодексу України ознаки корпоративних прав, зокрема особа, яка володіє корпоративним правом має саме частку в статутному фонді (капіталі) господарського товариства. Тому, поняття корпоративного права пов'язане з часткою в статутному капіталі. Тобто, одне – корпоративне право, неможливе без іншого – його матеріального прояву – частки в статутному капіталі товариства. Проте, саме частка в статутному капіталі господарського товариства, її розмір встановлює який є обсяг цих корпоративних прав. А відчуження, наприклад шляхом спадкування, частки в статутному капіталі стовідсотково призводить і до відчуження корпоративних прав особи, так як ці поняття є невід'ємними один від одного (The Economic Code of Ukraine, 2003).

До речі, цікавим є думка А.В. Стіух (2015), щодо поняття корпоративної частки (корпоративного паю), пропонується розуміти це, як субститут переданого у власність господарського товариства корпоративного вкладу і обороздатний об'єкт прав, право власності на який реєструється у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, або посвідчується акцією і надає його власникові статус учасника господарського товариства і, як наслідок – відповідні права щодо такого господарського товариства та інших учасників (корпоративні права).

А вже, інший вчений-юрист Бутрин Н. використовує термін «корпоративні права» і «частка у статутному капіталі» як взаємозамінні, пояснюючи, що розглядає сукупність корпоративних прав як єдиний обороздатний об'єкт і зазначає, що у договорах, якими опосередковується перехід корпоративних прав предметом є саме корпоративні права, а не частка (Butryn, 2014).

Як визначається в ст.ст. 97, 98 Цивільного кодексу України, реалізація корпоративних прав у господарському товаристві здійснюється його учасниками через управління цим товариством його органами, зокрема органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом. Загальні збори учасників товариства мають право приймати рішення з усіх питань діяльності товариства, у тому числі і з тих, що передані загальними зборами до компетенції виконавчого органу. Рішення загальних зборів

приймаються простою більшістю від числа присутніх учасників, якщо інше не встановлено установчими документами або законом (Civil Code of Ukraine, 2003).

Окремим дискусійним питанням у процедурі спадкування корпоративних прав (частки у товаристві) залишається правомочність проведення загальних зборів учасників щодо надання згоди на участь в товаристві спадкоємця. Безперечним залишається той факт, що до кінця не врегульованою та суперечливою виокремлюється ситуація щодо проведення загальних зборів учасників товариства, коли частка померлого учасника товариства становила більше 60 %.

Вирішення цих питань у судовому порядку призводить до винесення рішень господарських судів, які суперечать один одному і мають різну правову позицію з одного і того ж питання. Зокрема, постановою Вищого господарського суду України від 06.07.2011 у справі № 9/100 судом мотивовано рішення тим, що оскільки учасник товариства помер, належна йому частка в статутному фонді не повинна враховуватися при визначенні кворуму на збори (Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine).

Іншу протилежну думку судова система висвітлює у справі № 5019/1883/11 (постанова ВГСУ від 18.04.2012), а саме – зазначається, що у разі смерті фізичної особи – учасника товариства розміри статутного капіталу та часток його учасників не змінюються, тому у визначенні правомочності загальних зборів учасників у суду відсутні підстави не враховувати частку померлого учасника з огляду на те, що при визначенні правомочності загальних зборів невраховування частки померлого учасника могло б призвести до неможливості скликання та проведення загальних зборів через відсутність кворуму, що перешкоджало б фактично забезпеченню діяльності товариства та реалізації корпоративних прав тих учасників, які з'явилися для участі у загальних зборах (Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine dated April 18, 2012).

У 2016 році Пленум Вищого господарського суду України (постанова № 4 від 25.02.2016) надав роз'яснення «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних прав».

У п.4.7 постанови пленуму визначено: за змістом ст.ст.130, 147 і 166 ЦК та ст.ст.55 і 69 закону «Про господарські товариства», у разі смерті (ліквідації) учасника ТОВ спадкоємцем (правонаступником) спадкується не право на участь, а право на частку в статутному (складеному) капіталі (Resolution of the Plenum of the Supreme Economic Court of Ukraine No. 4 dated 25.02.2016).

В той же час, у постанові від 22.11.2016 (справа №911/1262/16) Вищий господарський суд зазначив, що після набуття частки в статутному капіталі в спадкоємців (правонаступників) виникає переважне право вступу до цього товариства, передбачене ст.55 закону «Про господарські товариства», проте в цьому разі не йдеться про автоматичне набуття ними права участі в товаристві; прийняття рішення про вступ спадкоємця (правонаступника) до складу учасників товариства належить до компетенції загальних зборів. Отже, тільки після прийняття вищим органом товариства позитивного рішення спадкоємець

(правонаступник) може стати учасником відповідного товариства. У свою чергу товариство може відмовитися від прийняття спадкоємця (правонаступника) до складу учасників. Чинне законодавство не обмежує товариство у такому праві (Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine dated 22.11.2016 in case number 911/1262/16).

На практиці непоодинокими є випадки, коли учасник товариства, який помер, мав частку в статутному капіталі товариства меншу, ніж 50%. Отже, спадкоємець самостійно не може провести загальні збори, які будуть повноважними.

Так у п. 4.8. Пленуму визначається, що голоси, які припадають на частку померлого учасника, не враховуються під час голосування з питання про прийняття спадкоємця або правонаступника до товариства під час визначення правомочності загальних зборів для прийняття рішення про прийняття спадкоємця або правонаступника учасника товариства до цього товариства, а також під час вирішення інших питань (Resolution of the Plenum of the Supreme Economic Court of Ukraine No. 4 dated 25.02.2016).

Враховуючи позицію Пленуму Вищого господарського суду України виникає питання: яким чином можливо провести легітимні загальні збори учасників товариства, якщо частка померлого учасника становить, наприклад, 85 відсотків. Невже учасник, який володіє тільки 15 відсотками частки має право скликати загальні збори та приймати рішення щодо вступу або відмови у вступі спадкоємцеві, який в правовому законодавчому порядку успадкував 85 відсотків частки статутного капіталу товариства.

При цьому, необхідно звернути увагу і на те, що законодавством чітко визначено порядок скликання та проведення загальних зборів учасників. Зокрема, статтею 60 Закону України «Про господарські товариства» визначено, що загальні збори учасників вважаються повноважними, якщо на них присутні учасники, що володіють у сукупності більш як 50 відсотками голосів (Law of Ukraine "On Business Associations", 1991). Тобто, товариство може відмовити у прийнятті до нього спадкоємця тільки у тому разі, якщо було прийнято рішення простою більшістю голосів учасників, які володіють у сукупності більш як 50 відсотків загальної кількості голосів учасників товариства. Таким чином, не може відмовити у прийнятті до товариства спадкоємців, які отримали спадщину від померлого учасника, у розмірі 85 відсотків, учасник товариства, розмір частки якого у статутному капіталі становить лише 15 відсотків.

В свою чергу, все ж таки якщо в установчих документах, а саме у статуті товариства зазначено заборону на спадкування участі у товаристві, інші учасники товариства чи один з них не дають необхідної згоди на спадкування, тоді спадкування зазначених корпоративних прав не може відбутися, а має місце процедура виплати компенсації вартості таких прав. Така компенсація може виявлятися у виплаті в натурі або грошовому еквіваленті вартості чистих активів товариства, пропорційної частки чи паю в статутному капіталі.

Нашу думку, щодо патовості ситуації, яка склалася із процедурою спадкування корпоративних праві поділяє і

Мельникова Л., в свою чергу вона визначає, що відповідно до п.2.30 вище вказаної постанови пленуму Вищого господарського суду до вирішення питання про вступ (прийняття) спадкоємців (правонаступників) померлого (ліквідованого) учасника правомочність загальних зборів визначається без урахування частки, яка належала померлому (ліквідованому) учаснику. Отже, під час установаження правомочності загальних зборів слід ураховувати голоси інших учасників, які без голосів, що припадають на частку померлого (ліквідованого) учасника, становлять у сукупності 100% голосів (Melnikova, 2017).

За такого підходу учасник, який володіє мінімальною часткою в статутному фонді, має право провести загальні збори самостійно та відмовити в прийнятті до ТОВ спадкоємця померлого учасника, що порушує права останнього. Прикладом такої ситуації може бути справа №911/1262/16, коли учасник, який володів часткою в розмірі 35%, провів загалі збори та відмовив у прийнятті до складу учасників ТОВ спадкоємця, якому належить 65% статутного фонду. Водночас суд визнав недійсними загальні збори, проведені спадкоємцем учасника із часткою 65% (Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine dated 22.11.2016 in case number 911/1262/16).

Крім того, Мельникова Л., пропонує привести у відповідність до прийнятого пізніше акта – Цивільного кодексу України, норми закону «Про господарські товариства». А в судовій практиці вона вважає за потрібне, закріпити єдину позицію щодо об'єкта корпоративних прав, що спадкується, наразі перевагу в судовій практиці має перша позиція: спадкування лише частки в товаристві, а не права участі в ньому.

Тому учасникам товариств задля захисту корпоративних прав своїх майбутніх спадкоємців залишається тільки заздалегідь деталізувати в статуті порядок вступу до кола учасників товариства спадкоємців, а також визначити відсоток голосів учасників (їхніх представників), за умови присутності яких загальні збори учасників вважаються повноважними (Melnikova, 2017).

Оскільки процес спадкування корпоративних прав здійснюється у нотаріальному порядку, доцільно звернути увагу на те, що ні в Законі України «Про нотаріат», ні в Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, жодного слова не сказано про корпоративні права, а тому практично жоден нотаріус не здатен правомірно оформити перехід корпоративного права як комплексної правомочності від спадкодавця до його правонаступників. Однак законодавством не заборонено передавати такі права спадкоємцям, тому потенційно такий підхід є можливим і реальним (Law of Ukraine "On Notary", 1993).

Висновки

Дослідивши поняття, ознаки та особливості корпоративних прав у господарських товариствах, думки вчених щодо правового розуміння частки у статутному капіталі та процедуру спадкування корпоративних прав можна зробити наступні висновки.

З метою вдосконалення нормативної бази, яка регулює корпоративні правовідносини, пропонується наступне визначення: спадкування корпоративних прав – це процедура набуття права на частку у статутному капіталі та вступ спадкоємця до складу учасників господарського товариства у порядку визначеному статутом та законодавством України.

Юридично-правова ситуація, що склалася навколо набуття та реалізації корпоративних прав шляхом їх спадкування, призводить до того, що на законодавчому рівні та в практичних ситуаціях, які відбуваються в діяльності товариства, частково визначені та врегульовані. Але, водночас, проблемні, критичні питання залишаються, і вони вимагають чіткого правового врегулювання на законодавчому рівні з метою унеможливлення у майбутньому порушення законних прав спадкоємців та третіх осіб.

Література / References

- Denisenko, K. (2010). Corporate property relations of closed joint-stock companies. Thesis. Odessa National Law Academy.
- Денісенко, К. (2010). Корпоративні майнові відносини закритих акціонерних товариств. Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеська національна юридична академія.
- The Economic Code of Ukraine (2003). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 18, 19-20, 21-22, p.144.
- Господарський кодекс України (2003). Відомості Верховної Ради України. 18, 19-20, 21-22, ст.144
- Tax Code of Ukraine (2010). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 13-14, 15-16, 17, st.112.
- Податковий кодекс України (2010). Відомості Верховної Ради України. 13-14, 15-16, 17, ст.112.
- Law of Ukraine "On Joint Stock Companies" (2008). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 50-51, st.384.
- Закон України «Про акціонерні товариства» (2008). Відомості Верховної Ради України. 50-51, ст.384.
- Sarakun, I. (2008). Implementation of corporate rights by the participants (founders) of economic partnerships (civil-law aspect). Thesis. Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the Academy of Legal Sciences of Ukraine.
- Саракун, І. (2008). Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект). Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03.
- Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України.
- Civil Code of Ukraine (2003). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 40-44, p.356.
- Цивільний кодекс України (2003). Відомості Верховної Ради України. 40-44, ст.356.
- Law of Ukraine "On Business Associations" (1991). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 49, st.682.
- Закону України «Про господарські товариства» (1991). Відомості Верховної Ради України. 49, ст.682.
- Smitykh, A. (2015). Regarding the legal nature of the share in the authorized capital of an economic partnership. The legal state, 19, 89-94.
- Смітюх, А. (2015). Щодо правової природи частки у статутному капіталі господарського товариства. Правова держава, 19, 89-94.
- Butryn, N. (2014). Corporate rights as an independent subject of a legal transaction. Legea si Viata, 5, 35-39.
- Бутрин, Н. (2014). Корпоративные права как самостоятельный предмет правовой сделки. Legea si Viata, 5, 35-39.
- Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine dated July 6, 2011 in case No. 9/100.
- Постанова Вищого господарського суду України від 06.07.2011 у справі № 9/100.
- Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine dated April 18, 2012 in case No. 5019/1883/11.
- Постанова Вищого господарського суду України від 18.04.2012 у справі № 5019/1883/11.
- Resolution of the Plenum of the Supreme Economic Court of Ukraine No. 4 dated 25.02.2016.
- Постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 4 від 25.02.2016.
- Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine dated 22.11.2016 in case number 911/1262/16.
- Постанова Вищого господарського суду України від 22.11.2016 у справі № 911/1262/16.
- Melnikova, L. (2017). The procedure for inheriting a stake in LLC should be determined in advance in the company's charter. Law and Business, 26 (1324). <http://zib.com.ua>
- Мельникова, Л. (2017). Процедуру спадкування частки у ТОВ доцільно заздалегідь визначити у статуті товариства. Закон и Бизнес, 26 (1324). <http://zib.com.ua>.
- Law of Ukraine "On Notary" (1993). Information from the Verkhovna Rada of Ukraine 39, p.383.
- Закон України «Про нотаріат» (1993). Відомості Верховної Ради України 39, ст.383.